

UIT EN THUIS IN DE PROVINCIE UTRECHT

Actieplan recreatie en toerisme 2005-2008

Provincie Utrecht
Dienst Maatschappij, Economie en Cultuur
Sector Economie, Recreatie en Toerisme
Versie: 4 november 2004
Status: Concept voor besluitvorming GS

Inhoud

Deel A: Actieprogramma	3
Utrecht timmert aan de weg op het gebied van toerisme en recreatie.....	3
Kosten en financiële dekking	5
‘Een aangenaam verblijf’: kwaliteitsimpuls voor de verblijfsrecreatie.....	7
‘Altijd wat te beleven’: stimulering van bezoek aan bezienswaardigheden en evenementen.....	9
‘Trefpunt Utrecht’: benutten van kansen voor zakelijk toerisme	11
‘De groene randstad’: uitbreiding recreatief ingerichte groengebieden	12
‘De paden op’ recreatieve ontsluiting met routestructuren en paden.....	14
‘Gastvrij onthaal op het platteland’: bevordering van het plattelandstoerisme	16
‘Slagvaardige prestaties’: versterken van het instrumentarium.....	17
Deel B: Onderbouwing.....	19
Inleiding	19
Toeristisch-recreatief aanbod in de provincie Utrecht	20
Toeristisch-recreatieve vraag	21
Visie op het toeristisch-recreatief beleid	22
Inzet van organisatie en middelen	23
Lijst van begrippen en afkortingen.....	25

Deel A: Actieprogramma

Utrecht timmert aan de weg op het gebied van toerisme en recreatie

‘Utrecht in het oog, in het Hart’.

‘Utrecht trefpunt van Nederland’

‘Je vindt het pas echt in Utrecht’

Steeds vaker hoor je uitspraken die wijzen op het zelfbewustzijn van de eigen kwaliteiten binnen de Provincie Utrecht. Terecht want de provincie Utrecht heeft veel te bieden voor haar inwoners en bezoekers: bruisende steden, een prachtig en landschappelijk divers buitengebied, een uitstekende centrale ligging en optimale ontsluiting over weg, spoor en water en dicht bij Schiphol. Utrecht kent dan ook een van de sterkste economieën en aantrekkelijkste woon- en werkklimaten in Nederland. De regio heeft hier hard in geïnvesteerd en zal ook in de toekomst actief moeten blijven werken om deze goede positie te houden.

De groeiende betekenis van de ‘vrijtijdseconomie’ in Utrecht

Om deze concurrentiepositie te behouden zal Utrecht moeten investeren in de ‘vrijtijdseconomie’. Deze vrijetijdseconomie beslaat een steeds prominenter plaats in onze samenleving. We hebben steeds drukker levens en willen onze vrije tijd daarom optimaal besteden. Dit doen we door zo veel mogelijk verschillende activiteiten in de vrije tijd te plannen en aan de andere kant tijd in te ruimen voor onthaasten. Mensen kijken dus steeds kritischer naar de kwaliteit en kwantiteit van het aanbod aan vrijetijdsvoorzieningen bij hun keuze van woon- werk- en vakantieplaats. Ook door de sterk groeiende bevolking in vooral de steden zal de behoefte aan vrijetijdsvoorzieningen de komende jaren sterk groeien. Utrecht wil ook veel meer een bestemmingsprovincie voor bezoekers van buiten zijn. Nu worden de kernkwaliteiten nog onvoldoende benut en staat Utrecht onder aan de lijst van vakanties en dagtochten. Juist door deze doelgroepen te verleiden tot een langer verblijf en hogere bestedingen in de provincie kunnen de economische potenties van toerisme en recreatie optimaal worden benut.

Kader en doelstellingen voor het toeristisch recreatief beleid

De provincie Utrecht wil aan deze uitdagingen het hoofd bieden met een ambitieus en stimulerend toeristisch-recreatief beleid. Uiteraard wel binnen de randvoorwaarden en integraal samenhangend met andere beleidsterreinen zoals economische stimulering, natuurontwikkeling, het sociaal en cultureel beleid, de ruimtelijke ordening en het milieubeleid. Binnen deze kaders streeft de provincie een aantal concrete maatschappelijke doelstellingen na.

Sterkere profilering van Utrecht als toeristische bestemming.

De provincie Utrecht moet een veel herkenbaarder toeristisch profiel krijgen. Het diffuse en onduidelijke beeld van Utrecht maakt plaats voor Utrecht als dynamisch trefpunt van Nederland: centraal gelegen met een prachtige combinatie van verblijfsmogelijkheden, bruisende steden, evenementen en attracties en toch rust ruimte en natuur om op adem te komen. Dit leidt tot een bovengemiddelde toename van het aantal bezoekers aan de provincie van buiten af die hier langer verblijven en meer besteden. Utrecht klimt daarmee op naar een positie als relatief goede middenmoter in Nederland. Vooral in het zakelijk segment weet Utrecht zich als bestemmingsprovincie te profileren. Deze doelstelling moet in 2012 leiden tot de volgende maatschappelijke effecten:

- Het aantal vakanties naar Utrecht groeit tot 2011 met 20% en overnachtingen met 25%
- Het marktaandeel van Utrecht in binnenlandse vakanties groeit van 3% naar 5%
- Het bezoek aan de top 20 dagattracties groeit van 3 naar 4 miljoen per jaar. Het aantal Utrechtse attracties in de Nederlandse top 20 groeit van 2 naar 3.
- De toeristische bestedingen groeien van 1,5 miljard naar 2 miljard euro
- De werkgelegenheid in de toeristisch-recreatieve sector groeit van 28.000 naar 35.000 banen

Voldoende recreatievoorzieningen voor een groeiende vrijetijdsbehoefte in de provincie.

Het recreatieve aanbod in Utrecht moet voor iedere inwoner van de provincie beschikbaar blijven met voldoende laagdrempelige recreatievoorzieningen die schoon, heel, veilig en dicht bij huis zijn. Vooral rondom de nieuwe woningbouwlocaties van Utrecht en Amersfoort komen aanzienlijk meer openbare recreatievoorzieningen zoals recreatiegebieden en routes. Ook het platteland willen we betere recreatief ontsluiten. Een goede zonering en geleiding van recreantenstromen moeten er voor zorgen dat meer kwetsbare gebieden hun waarde kunnen behouden. Ook het maatschappelijk rendement op recreatievoorzieningen zal vergroten. Het aanbod moet ook meer toegesneden worden op bijzondere doelgroepen zoals allochtonen, jongeren en senioren. Dit vraagt een meer klantgerichte manier van werken bijvoorbeeld bij de recreatieschappen. Private partijen moeten meer ruimte krijgen voor recreatieve initiatieven zowel in de steden als in het buitengebied. Deze initiatieven moeten dan wel meerwaarde geven aan hun omgeving.

Deze doelstelling moet in 2012 leiden tot de volgende maatschappelijke effecten:

- Het aantal daguitstapjes groeit met 10% van 70 naar 77 miljoen per jaar
- 98% van de Utrechtse bevolking onderneemt minstens eenmaal per jaar een dagtocht
- 90% van de Utrechtse bevolking is tevreden over het aanbod

Voor alle genoemde doelstellingen geldt dat dit het maatschappelijk effect is dat de provincie nastreeft. Of dit effect wordt behaald hangt af van verschillende factoren waarop de provincie niet altijd grip heeft. Het actieplan biedt dus geen garantie voor het bereiken van deze effecten maar streeft deze wel zoveel mogelijk na.

Actieprogramma op 7 thema's

De provincie voert een actief en stimulerend actieplan met de volgende thema's:

- 'Een aangenaam verblijf': verbetering van het aanbod aan verblijfsrecreatie;
- 'Altijd wat te beleven': stimuleren van het bezoek aan bezienswaardigheden en evenementen;
- 'Trefpunt Utrecht': benutten van kansen voor zakelijk toerisme;
- 'De groene randstad': ontwikkeling van recreatief groengebieden vooral nabij de steden;
- 'De paden op': verbetering van de routenetwerken;
- 'Gastvrij onthaal op het platteland': verder ontwikkelen van het plattelandstoerisme;
- 'Slagvaardige prestaties': verbeteren van het instrumentarium.

De provincie voert de acties zelf uit en/of scheidt hiervoor financiële of bestuurlijk randvoorwaarden. Partners zijn de stadsgewesten, gemeenten, uitvoeringsorganisaties en het toeristisch-recreatief bedrijfsleven. Het actieplan heeft een uitvoeringstermijn van 2005 tot en met 2008 met een doorkijk naar 2012. Evaluatie en eventuele bijstelling zullen plaatsvinden in 2006 en 2008.

Kosten en financiële dekking

De provincie Utrecht investeert structureel in het toeristisch recreatieve aanbod binnen de provincie. Hiervoor beschikt het over een jaarlijks budget van circa € 3 miljoen. De grootste begrotingsposten zijn de bijdragen aan de recreatieschappen, Utrecht Toerisme en Recreatie (UTR), en de voorziening toeristische ontwikkelingen (VTO).

Tabel 1: opbouw budget recreatie en toerisme

Jaar	2005	2006	2007	2008	totaal
A Bijdrage aan recreatieschappen	€ 1.596.000	€ 1.596.000	€ 1.481.000	€ 1.481.000	€ 6.154.000
B Subsidie UTR	€ 461.000	€ 461.000	€ 461.000	€ 461.000	€ 1.844.000
C Fusiebudget UTR (incidenteel)	€ 400.000	€ 400.000	€ 625.000	€ 0	€ 1.425.000
D Voorziening Toeristische Ontwikkeling	€ 266.000	€ 266.000	€ 266.000	€ 266.000	€ 1.064.000
E Fietspadenaanleg	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 368.000
F Rijwielpadenvereniging	€ 32.000	€ 32.000	€ 32.000	€ 32.000	€ 128.000
G Onderhoud recreatieterreinen	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 14.000	€ 56.000
H Onderhoud Middelwaard	€ 16.800	€ 16.800	€ 16.800	€ 16.800	€ 67.200
I Onderzoeksbudget	€ 15.200	€ 15.200	€ 15.200	€ 15.200	€ 60.800
Totaal	€ 2.893.000	€ 2.893.000	€ 3.003.000	€ 2.378.000	€ 11.167.000

Dit budget zal als volgt worden ingezet op concrete acties

Tabel 2: inzet bestaand budget op activiteiten

Omschrijving	2005	2006	2007	2008	Totaal
Nieuwe verblijfsarrangementen (B)	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 200.000
Stroomlijning regelgeving	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Stimuleringssubsidie attracties en evenementen (D)	€ 266.000	€ 266.000	€ 266.000	€ 266.000	€ 1.064.000
Promotie cultureel erfgoed (B)	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 75.000	€ 300.000
Stimulering (inter)nationale evenementen (B)	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 50.000	€ 200.000
Promotie en arrangementen (B)	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 150.000	€ 600.000
Promotiecampagne zakelijk toerisme (B)	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 160.000
Acquisitie meerdaagse evenementen (B)	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000	€ 160.000
Samenwerking UTR, Congresbureau e.a (B).	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 11.000	€ 44.000
Kwaliteitsverbetering recreatiegebieden	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Exploitatiebijdrage recreatieschappen (A)	€ 1.596.000	€ 1.596.000	€ 1.481.000	€ 1.481.000	€ 6.154.000
Onderhoud recreatieterreinen overig (G+H)	€ 30.800	€ 30.800	€ 30.800	€ 30.800	€ 123.200
Bijdrage wandelen en op de fiets (E)	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 92.000	€ 368.000
Bijdrage rijwielpadenvereniging (F)	€ 32.000	€ 32.000	€ 32.000	€ 32.000	€ 128.000
Evaluatie actieplan Plattelandstoerisme	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
Vergroten efficiency recreatieschappen	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
website UTR (B)	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 45.000	€ 180.000
Afronding fusie UTR (C)	€ 400.000	€ 400.000	€ 625.000	€ 0	€ 1.425.000
participatie onderzoek (I)	€ 15.200	€ 15.200	€ 15.200	€ 15.200	€ 60.800
Totaal	€ 2.893.000	€ 2.893.000	€ 3.003.000	€ 2.378.000	€ 11.167.000

* De letters tussen haakjes verwijzen naar de budgetten in de bovenste tabel.

Een uitgebreide beschrijving van deze acties volgt in de volgende hoofdstukken. Centraal staat dat de beschikbare middelen nadrukkelijker worden ingezet voor de realisatie van de doelstellingen van dit actieplan. Zo zullen de subsidies aan UTR en de recreatieschappen gekoppeld worden aan prestaties die deze doelstellingen ondersteunen. De Voorziening Toeristische Ontwikkeling (VTO) wordt met een verordeningswijziging in 2005 specifiek toegewezen aan promotionele acties binnen de geformuleerde thema's. Met deze acties beogen we het aanbod en gebruik van toeristisch-recreatieve voorzieningen op het huidige peil te houden. Gelet op de toenemende concurrentie en kwaliteitseisen en de toenemende vraag vanuit de lokale bevolking betekent dit in ieder geval dat de efficiency van de uitvoeringsorganisaties en de provincie daarbij verhoogd dient te worden.

De ambities van dit actieplan gaan echter verder. Om de gewenste groei in toeristisch-recreatieve activiteiten te bereiken is een sterkere profilering van de provincie, een sterkere positie in de toeristische markt en een goed aanbod noodzakelijk. Pas dan kunnen de geformuleerde doelstellingen ook daadwerkelijk worden behaald. Hiervoor zullen projecten uitgevoerd moeten worden samen met onder anderen Agenda 2010 en binnen de gebiedsteams landelijk gebied. Daarbuiten zijn ook gemeenten, ondernemers en het Rijk partners waarmee we projecten willen uitvoeren. Het gaat daarbij om de volgende projecten.

- Kwaliteitsverbetering verblijfsrecreatie (NORT)
- Herstructurering verblijfsrecreatie UTR Heuvelrug
- Nieuwsvestiging verblijfsrecreatie op de oostflank van de Utrechtse Heuvelrug
- Verbeteren van de toegankelijkheid van cultuurhistorische bezienswaardigheden
- Innovatie van bovenlokale vrijetijdsvoorzieningen
- Nieuwe zakelijke locaties in landgoederen e.d.
- Recreatie in landinrichtingsprojecten rondom Utrecht
- Groenblauwe structuur rond Amersfoort
- Recreatieve ontsluiting van de Utrechtse Heuvelrug
- Aanleg recreatieve routepunten
- Routestructuren op de Utrechtse Heuvelrug
- Inrichting van een coördinatiepunt voor routestructuren
- Opheffen knelpunten recreatietoervaartnet
- Instellen van een aanjaagcentrum voor plattelandstoerisme
- Integratie van toeristische promotieorganisaties
- Instellen van een kennisloket voor toeristisch-recreatieve promotie en data
- Herziening van de verordening Voorziening Toeristische Ontwikkeling

Ook deze voorstellen staan in de volgende hoofdstukken nader uitgewerkt met een voorlopige indicatieve inschatting van de kosten. Deze projecten zullen in een later stadium separaat worden uitgewerkt samen met een dekkingsvoorstel.

Thema 1:	‘Een aangenaam verblijf’: kwaliteitsimpuls voor de verblijfsrecreatie			
Hoe is de situatie nu?	Binnen Nederland is de provincie Utrecht geen uitgesproken vakantiebestemming. In 2001 bezochten 829 duizend gasten de provincie Utrecht en brachten daar bijna 2 miljoen nachten door. Dat is 3% van de gasten en de overnachtingen in Nederland. Alleen Groningen en Flevoland kennen lagere overnachtingcijfers. Deze relatief lage aantallen hangen samen met een bescheiden aantal slaapplekken in Utrecht (ook 3% van het Nederlands aanbod) die bovendien vaak uit vaste seizoensplaatsen bestaan. Wel heeft vooral de stad Utrecht relatief veel buitenlandse gasten in hotels, waarschijnlijk door het grote aandeel zakelijk toeristen. In tegenstelling tot landelijke trends is het aantal overnachtingen in de provincie Utrecht de laatste jaren afgenomen. Door een hogere vakantieparticipatie zijn landelijk vooral korte binnenlandse vakanties buiten het hoogseizoen gegroeid, maar Utrecht heeft hier nog niet van kunnen profiteren.			
Wat willen we bereiken?	Utrecht moet richting de middenmoot van de Nederlandse vakantieprovincies schuiven. De kwaliteit van de verblijfsrecreatie moet omhoog. Waar mogelijk willen we hiervoor meer ruimte bieden aan bedrijven. Ook het aantal toeristische plaatsen moet stijgen. We willen meer overnachtingen door de bezettingsgraad te laten stijgen op de aantrekkelijke bedrijven. De zakelijke markt is een interessant segment voor Utrecht. Uiteindelijk willen we structureel 500.000 meer overnachtingen per jaar en groei van de vakantiebestedingen van €10 miljoen per jaar.			
Hoe gaan we dit bereiken?	Beschrijving	Samenwerking	Kosten en dekking Provincie Utrecht	Resultaat
Kwaliteitsverbetering van recreatiebedrijven (NORT)	Uitvoering NORT project in de provincie Utrecht. Met dit project worden met individuele bedrijfsadviezen, cursusmodules en ketenvorming bedrijven gestimuleerd te investeren in kwaliteit en innovatie van bedrijven. Dit project is al met succes in de meeste andere regio's in Nederland uitgevoerd. De brancheorganisaties staan sterk achter uitvoering van dit project in Utrecht.	RECRON, HISWA, en Horeca Nederland	Kosten: € 1 miljoen. Dekking: Voorstel volgt. 50% kosten voor rekening provincie	Dit resulteert in 150 bedrijfsdoorlichtingen, 50 bedrijfsgerichte verbeteradviezen op gebied van bedrijfsvoering, uitbreiding, investeringsprogramma, toepassing kennistechnologie en landschappelijke inpassing en 200 scholingsmodules
Herstructurering verblijfsrecreatie Utrechtse Heuvelrug	Voor het nationaal Park Utrechtse Heuvelrug is een plan van aanpak gemaakt waarbij bedrijven ruimte krijgen voor structurele kwaliteitsverbetering waarbij ook de omgevingskwaliteit verbetert. Dit plan wordt als pilot ingebracht waarbij planologische	Nationaal Park. Agenda 2010 Hart van de Heuvelrug. RECRON	Kosten € 500.000 Dekking: voorstel volgt voor reallocatie van provinciale middelen. 50% van de projectkosten voor	Inventarisatie recreatiebedrijven en knelpunten rest Heuvelrug.. Toetsingsinstrumentarium voor kwaliteitsverbeterplannen. 10 bedrijven voeren kwaliteitsverbetering daadwerkelijk

	knelpunten worden aangepakt. Bij succes willen we deze aanpak ook uitbreiden naar de rest van de Heuvelrug.		rekening provincie. Overige kosten extern te dekken door bijdragen ondernemers, Rijk via o.a. reconstructie	door.
Nieuwvestiging grootschalige verblijfsrecreatie in ontwikkelingsgebied oostflank Heuvelrug	Uitbreiding van verblijfsrecreatie in het ontwikkelingsgebied aan de oostzijde van de Heuvelrug. Enerzijds door verplaatsing van bedrijven van de Heuvelrug die door ligging geen enkel perspectief hebben. Hierin is voorzien in het Reconstructieplan Gelderse Vallei. Hiervoor zal een locatieonderzoek en stimuleringsregeling opgezet moeten worden en randvoorwaarden worden geschept. We willen ook ondernemers stimuleren recreatiecomplexen te ontwikkelen volgens innovatieve concepten met oog voor de omgeving. Daartoe willen we een prijsvraag uitschrijven die fungeert als piloot voor ontwikkelingsplanologie in groene functie.	Dienst Ruimte en Groen provincie, bedrijfsleven, RECRON	Kosten € 500.000 Dekking: voorstel volgt voor reallocatie van provinciale middelen. 50% van de projectkosten voor rekening provincie. Overige kosten extern te dekken door bijdragen ondernemers, Rijk via o.a. reconstructie	Zoeklocaties voor uitplaatsing van bedrijven. 2 uitvoerbare planontwerpen voor nieuwe verblijfsrecreatie met in totaal 1000 standplaatsen op de oostflank van de Heuvelrug
Ontwikkeling nieuwe verblijfsarrangementen	Betere benutting overnachtingcapaciteit en verlenging van de verblijfsduur door actief ontwikkelen arrangementen, o.a. gericht op toeristische bezetting van zakelijke hotels en combinatiebezoek steden en landelijk gebied	UTR, hotelsector, kampeerbedrijven	Kosten: € 200.000 Dekking: binnen bestaand exploitatiebudget UTR.	5 nieuwe arrangementen per jaar. Groei bezettingspercentage van accommodaties met 25%
Stroomlijnen regelgeving	Invulling geven aan afschaffing WOR en richtlijnen permanente bewoning recreatiecomplexen. Randvoorwaarden scheppen voor uitbreiding en kwaliteitsverbetering in wet en regelgeving (streekplan, milieuwetgeving, natuurbeleid etc)	Beleidssectoren provincie, gemeenten en Rijk. IPO.	Ureninzet binnen de werkplanning van sector DER	Permanente bewoning op verblijfsaccommodaties beperkt tot wettelijk toelaatbaar minimum Voor de regelingen in de WOR is een lokaal of regionaal alternatief ontwikkeld.

Thema 2	Altijd wat te beleven: stimulering van bezoek aan bezienswaardigheden en evenementen			
Hoe is de situatie nu?	<p>Het dagtoerisme (zonder overnachtingen) in Utrecht spoort met landelijke trends. In de provincie vonden in 2001 ruim 70 miljoen dagtochten door Nederlanders plaats, 7% van alle dagtochten in Nederland. Het aantal dagtochten groeide in 5 jaar met 6%, gelijk aan de landelijke trend. De steden Utrecht en Amersfoort domineren het aanbod met recreatief winkelen en uitgaan. Utrecht als studentenstad en winkelstad vervult hierin een belangrijke rol. De top 20 attracties en bezienswaardigheden trekken samen 3 miljoen bezoekers per jaar waarvan Ouwehand's dierenpark en Dierenpark Amersfoort met ieder 600.000 bezoekers de twee belangrijkste dagattracties zijn. Het grote potentieel cultuurhistorisch toerisme wordt landelijk nog niet ten volle benut. De toename aan vrijetijdsactiviteiten door Nederlanders biedt nog steeds kansen, ook voor Utrecht. Zowel het aantal korte binnenlandse vakanties als dagtochten nemen toe en ook de bestedingen per activiteit stijgen. Vooral voor de groter wordende groep senioren en alleenstaanden, hoger opgeleid en met een goed inkomen, biedt Utrecht uitstekende mogelijkheden dicht bij huis. Vooral de combinatie van groen en cultuurhistorie is voor deze doelgroep interessant. Een goede ontsluiting van cultuurhistorie kan inspelen op de grotere vraag naar 'beleving'. Een andere belangrijke doelgroep zijn jongeren die in de binnensteden uitstekende mogelijkheden kunnen vinden. Een bedreiging is dat de provincie steeds meer marktaandeel verliest aan verre bestemmingen. Zonder een specifiek aanbod met een hoge belevingswaarde een uniek karakter en een hoge kwaliteit zal vooral het economisch interessante langere verblijf met minimaal een overnachting achterblijven.</p>			
Wat willen we bereiken?	<p>Utrecht moet een herkenbaarder profiel als belevingsprovincie krijgen met aantrekkelijke attracties en evenementen. We willen een groei van het dagbezoek aan de steden Utrecht en Amersfoort en bezienswaardigheden met 10% en een groei gemiddelde verblijfsduur en besteding per bezoeker met 25%. Vanaf 2012 willen we drie attracties in top-20.</p>			
Hoe gaan we dit bereiken?	Beschrijving	Samenwerking	Kosten en dekking Provincie Utrecht	Resultaat
Stimuleringssubsidie evenementen en bezienswaardigheden	<p>Ondernemers en beheerders van bezienswaardigheden worden gestimuleerd om te investeren in de kwaliteitsverbetering van hun voorzieningen. Wanneer dit leidt tot een aantoonbaar bovenlokaal toeristische impuls komen zij in aanmerking voor subsidie van de Provincie Utrecht. De VTO-subsidie van de provincie wordt vooral aangewend voor grootschaligere toeristische initiatieven. Hiertoe zal de verordening worden aangepast en zullen</p>	<p>Bedrijfsleven en KvK</p>	<p>Kosten: € 1.064.000. Dekking: uit bestaand budget VTO. Er volgt nog voorstel voor uitbreiding van dit budget. Dekking mogelijk uit reallocatie economisch beleid.</p>	<p>Jaarlijks tenminste één initiatief met bezoekerseffect van + 50.000 bezoekers ondersteund door VTO-fonds. Vergrote toeristische wervingskracht van attracties en bezienswaardigheden.</p>

	de nieuwe regels vanaf 2006 gaan gelden.			
Betere toeristisch-recreatieve ontsluiting cultuurhistorische bezienswaardigheden	Bevorderen van productontwikkeling, publieksinformatie en toegankelijkheid van bezienswaardigheden waaronder Pyramide van Austerlitz, Nieuwe Hollandse Waterlinie (fort Vechten), Grebbelinie en Stichtse Lustwarande. Ondernemers worden gestimuleerd hierbij aan te haken.	Ondernemers, musea, beheerders monumenten, maatschappelijke organisaties	Kosten: indicatief € 400.000 Dekking: voorstel volgt, mogelijk uit Agenda 2010 Stichtse Lustwarande, Nieuwe Hollandse Waterlinie.	Minimaal één toeristisch project in ieder agenda 2010 project. Jaarlijks tenminste één aansprekende voorziening met landelijke publiciteit door VTO gesteund
Verbeterde promotie van cultureel erfgoed	Invulling geven aan themajaren en Promotie van cultuurhistorische bezienswaardigheden door UTR	UTR, sector Cultuur, beheerders bezienswaardigheden	Kosten: € 300.000 Dekking: uit bestaande exploitatiesubsidie UTR	Thematische promotie van bezienswaardigheden door UTR. Er zijn 5 arrangementen ontwikkeld tussen attracties en verblijfsrecreatieve ondernemers.
Stimulering evenementen van (inter)nationale betekenis	Acquisitie van evenementen. Versterking toeristisch-recreatieve uitstraling en promotie rondom evenementen waaronder WK Jeugdvoetbal in 2005.	UTR, Stads promotie Utrecht, Agenda 2010 Vrede van Utrecht	Kosten: € 200.000 Dekking: uit bestaande exploitatiesubsidie UTR.	Jaarlijks minimaal één evenement van internationale betekenis ondersteund door provincie
Promotie en arrangementen	Bevorderen promotie aan steden door arrangementen en publiciteitsacties onder anderen door UTR (imagocampagne en arrangementen).	UTR en toeristische ondernemers	Kosten: € 600.000 Dekking: uit bestaande exploitatiesubsidie UTR	Imagocampagne UTR. Ontwikkeling arrangementen Utrecht/Amersfoort met buitengebieden door UTR en andere betrokken partijen.
Innovatieprogramma bovenlokale vrijetijdsvoorzieningen	Opstellen ruimtelijk-economisch beleidskader voor bovenlokale vrijetijdsvoorzieningen in stedelijk en landelijk gebied, inclusief afstemming bestaand detailhandelsbeleid.	KvK, Utrecht/Amersfoort, bedrijfsleven, projectontwikkelaars Dienst REG, NV Utrecht.	Kosten: € 100.000 Dekking: te zoeken binnen budgetten economisch beleid.	Kader resulteert in innovatieprogramma voor tiental nieuwe vrijetijdsvoorzieningen.

Thema 3				
‘Trefpunt Utrecht’: benutting van kansen voor zakelijk toerisme				
Hoe is de situatie nu?	Utrecht biedt door haar centrale ligging, aanwezige accommodaties, bedrijfsleven, kennisinfrastructuur en organisatiekracht uitstekende mogelijkheden voor het zakelijk toerisme. De stad Utrecht en Amersfoort hebben enkele prima en landelijk bekende accommodaties (Jaarbeurs, de Flint). Ook de hotelaccommodaties in Utrecht zijn vaak sterk op het zakelijk segment gericht. De betekenis van zakelijke accommodaties in het buitengebied neemt toe. Steeds meer bedrijven willen meer bieden dan alleen een zaal in de stad met eventueel een hotel. Vooral het groene buitengebied op de Utrechtse Heuvelrug biedt volop kansen. De ontwikkeling van zakelijk toeristische voorzieningen biedt nieuwe kansen voor de ontwikkeling van aantrekkelijke en waardevolle groengebieden (rood voor groen).			
Wat willen we bereiken?	We willen Utrecht nadrukkelijk profileren trefpunt van Nederland voor zakelijke doelgroepen uit binnen en buitenland. Daarbij willen we het aantal en de gemiddelde verblijfsduur van zakelijke bijeenkomsten verlengen door goede accommodaties aan te bieden en een interessant arrangement.			
Hoe gaan we dit bereiken?	Beschrijving	Samenwerking	Kosten en dekking Provincie Utrecht	Resultaat
Bevorderen zakelijk-toeristisch gebruik van landgoederen en kastelen e.d.	We stimuleren nieuwe economische dragers in groene zones. Daarvoor zoeken we ruimte in streekplanuitwerking en maken we koppeling met het lopende traject van de groene werklandschappen en Agenda 2010.	KvK, Nederlandse Kastelenstichting, UTR	Kosten:€ 100.000 dekking: te zoeken binnen budgetten economisch beleid en Agenda 2010	Realisatie 5 nieuwe congres- en vergaderaanbieders in landelijk gebied
Promotiecampagne zakelijk toerisme	We vragen het UTR om een imago- en marketingcampagne op te zetten waarmee de sterke positie van Utrecht als zakelijke bestemming wordt benadrukt	UTR aanbieders accommodaties en organisatoren	Kosten: € 160.000 Dekking: uit bestaande exploitatiesubsidie UTR	Meer naamsbekendheid sterke positie congres- en vergadermarkt Utrecht
Stimuleren acquisitie internationaal congres	Acquisitie en lobby van meerdaagse internationale evenementen.	UTR, Universiteit van Utrecht	Kosten: € 160.000 Dekking: uit bestaande exploitatiesubsidie UTR	Realisatie van jaarlijks één grootschalig meerdaags congres
Stimulering samenwerking congres- en vergadermarkt	Bevordering samenwerking tussen UTR- congresbureau, grote aanbieders als Jaarbeurs, Holland Casino, Karel V en Universiteit van Utrecht	UTR, bedrijfsleven, Universiteit van Utrecht	Kosten: € 44.000 Dekking: uit bestaande exploitatiesubsidie UTR	Realisatie gerichte acties, kennisdeling en afstemming in programmering

Thema 4	‘De groene randstad’: uitbreiding recreatief ingerichte groengebieden			
Hoe is de situatie nu?	<p>Voor wie Utrecht op een rustigere maar wel actieve manier wil beleven biedt de provincie een grote variëteit aan bestemmingen. De Utrechtse Heuvelrug is het grootste aaneengesloten bos en heidegebied in de randstad met een hoge belevingswaarde. Onlangs is het Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug opgericht. Daarnaast heeft Utrecht nog een opvallend groot areaal aan agrarisch platteland zoals het open landschap van het Utrechtse veenweidegebied en de Eempolder en de halfopen landschappen van de Gelderse Vallei. Door de sterke bevolkingsgroei in vooral de grote steden neemt de druk op deze gebieden sterk toe. Een goede geleiding van de recreanten kan de druk op kwetsbare gedeelten goed afleiden en voor de bevolking goede vrijetijds mogelijkheden dicht bij huis bieden.</p> <p>Vooral rondom de grote steden zal het steeds lastiger worden om aan de groeiende recreatievraag te kunnen voldoen doordat onvoldoende recreatief groen kan worden ontwikkeld en nu nog vaak de middelen ontbreken voor de recreatieve inrichting van onder andere landinrichtingsgebieden. Voor het beheer en de inrichting van recreatiegebieden zijn veelal de Utrechtse recreatieschappen verantwoordelijk. De provincie draagt hier jaarlijks € 1,6 miljoen aan bij (prijspeil 2004) en neemt deel aan twee van de vier gemeenschappelijke regelingen die de recreatieschappen zijn.</p>			
Wat willen we bereiken?	<p>We willen nieuwe groengebieden vooral rondom Utrecht en Amersfoort met een recreatieve inrichting met een totaal oppervlak van circa 1500 hectare. De landinrichtingsprojecten rondom Utrecht willen inrichten met goede recreatieve voorzieningen. Met het Rijk zullen we in het woningbouwconvenant ook afspraken maken of de realisatie en financiering van groenprojecten bij uitleglocaties. De bestaande recreatiegebieden vragen om een kwaliteitsverbetering om tegemoet te komen aan eisen van consumenten en natuur en milieu. Ook willen we een betere recreatieve ontsluiting Utrechtse Heuvelrug. Het aantal dagtochten naar dit soort gebieden willen we laten groeien met circa 10% in 8 jaar.</p>			
Hoe gaan we dit bereiken?	Beschrijving	Samenwerking	Kosten en dekking Provincie Utrecht	Resultaat
Ontwikkeling recreatief groen rond Utrecht	<p>Recreatieve inrichting als onderdeel van diverse landinrichtingsprojecten met een totaal oppervlak van ca 1300 ha. Vanuit recreatie wordt een inbreng geleverd in de landinrichtingsplannen. De realisering geschiedt door de recreatieschappen.</p>	<p>Recreatieschap Landinrichtingscommissie, Rijk en gemeenten</p>	<p>Kosten: indicatief € 3,7 miljoen. Dekking: voor de bijdrage aan deze kosten door de provincie worden nog gezocht en afgestemd met REG.</p>	<p>Recreatieve inrichting van projecten -Groenraven-Oost -Haarzuilens -Hollandse IJssel -Noorderpark,</p>

Ontwikkeling van recreatief groen rond Amersfoort	Vorbereiding en uitvoering 1 ^e fase agenda 2010 project de Schammer en structuurvisie Vathorst Noord. Beide projecten maken onderdeel uit van de groen-blauwe structuur rond Amersfoort. In totaal willen we in Amersfoort 350 hectare nieuw groen ontwikkelen.	Gemeente Amersfoort en Leusden, Recreatieschap, Waterschap, Utrechts Landschap, Agenda 2010 project de Schammer.	Kosten: p.m. De dekking van de provinciale bijdragen hierin wordt gezocht binnen agenda 2010 de Schammer en met de dienst REG.	Start uitvoering 1 ^e fase Schammer (10 hectare). Structuurvisie Vathorst
Kwaliteitsverbetering recreatiegebieden	Kwalitatief verbeteren van de inrichting van de recreatieplas Middelwaard en recreatiemogelijkheden Nedereindse plas. Deze worden vermoedelijk in 2005 afgerond.	Recreatieschap	Totale kosten zijn reeds ten laste gekomen van budget 2004.	Realisatie toiletvoorzieningen een verbeterde oever Middelwaard. Realisatie wielercircuit en aanpak milieuproblematiek zwemwater Nedereindse Plassen.
Verbeteren Recreatieve ontsluiting van Utrechtse Heuvelrug	Studie naar recreatieve mogelijkheden voor Vliegbasis Soesterberg en de Leusderheide. Aanleggen van groene Corridors op het Hart van de Heuvelrug. Bevorderen recreatief gebruik Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug.	Agenda 2010 Hart van de Heuvelrug, Gemeenten, Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug	Kosten: p.m. Dekking: Budget Agenda 2010, Nationaal Park de Heuvelrug, Hart van de Heuvelrug en Stichtse Lustwarande	In het Hart van de Heuvelrug zijn voorzieningen aangelegd die het gebied goed en verantwoord ontsluiten. Voor het NP Utrechtse Heuvelrug is het recreatief gebruik voldoende in kaart gebracht om verantwoorde beheersmaatregelen te kunnen nemen.
Beheer en onderhoud van recreatieve voorzieningen door de recreatieschappen	Komende tijd aandacht voor herinvesteringen in voorzieningen, verlenging onderhoudscontracten en in beheer nemen van nieuwe voorzieningen. Aandacht voor het genereren van meer inkomsten met marktgerichte activiteiten conform de aanbevelingen en besluitvorming van het rapport van Boer en Croon. Regulier beheer binnen bestaande onderhoudsprogramma's.	Andere deelnemers recreatieschappen	Kosten: € 6.277.200 Dekking binnen bestaand budget voor recreatieschappen en overige recreatievoorzieningen	Voldoende recreatieve voorzieningen m.n. bij steden. Concrete prestatieafspraken tussen provincie en schappen.

Thema 5	‘De paden op’: recreatieve ontsluiting met routestructuren en paden			
Hoe is de situatie nu?	Utrecht heeft een uitgebreid netwerk aan routestructuren en aanlegvoorzieningen ontsluiten het landelijk gebied en het Utrechts waterareaal voor de bezoekers. Jaarlijks maken hiervan ook vele inwoners van de provincie en toeristische bezoekers gebruik van. In de routenetwerken ontbreken echter nog veel schakels en komen talrijke barrières voor onder andere door doorsnijding door infrastructuur.			
Wat willen we bereiken?	We willen een aaneengesloten en kwalitatief hoogwaardig netwerk van fiets en wandelverbindingen. Het buitengebied moet vanuit de steden, verblijfsaccommodaties en toegangswegen goed bereikbaar zijn. We willen een groei van het aantal dagtochten fietsen, wandelen varen met 10% in 8 jaar.			
Hoe willen we dit bereiken?	Beschrijving	Samenwerking	Kosten en dekking Provincie Utrecht	Resultaat
Bijdrage aan agenda 2010 Op de fiets en Wandelen	Het agenda 2010 project op de fiets realiseert utilitaire en recreatieve paden en routes. Nadruk ligt op het leggen van verbindingen tussen verschillende routes. Tevens wordt het beheer en onderhoud voor een periode van 10 jaar afgekocht. Het project loopt in 2006 af. Agenda 2010 Wandelen heeft soortgelijke aanpak. Recreatieve routes en paden die de stedelijke gebieden verbinden met de recreatieve uitloopgebieden krijgen prioriteit. Met verbindende schakels worden routes aan elkaar geknoopt waarmee een fijnmazig regionaal routenetwerk tot stand wordt gebracht. Daarbij worden ook enkele fysieke knelpunten door fysieke barrières zoals snelwegen en vaarwegen waar mogelijk aangepakt.	Agenda 2010, recreatieschappen	Kosten:€ 368.000 Dekking uit bestaand budget voor fietspadenaanleg.	Realisatie 5 nieuwe recreatieve fietsverbindingen per jaar

Recreatieve routepunten	Een net van fysieke routepunten op strategisch gekozen locaties door de hele provincie biedt aan recreanten gerichte informatie en parkeerfaciliteiten en zorgt voor een goede bereikbaarheid van de routes en een betere geleiding van de automobiliteit. De wenselijkheid van de invoering van het routeknooppuntensysteem dat aansluit bij dat van Gelderland en Noord-Holland en waarin deze routepunten zijn opgenomen zal worden onderzocht.	Recreatieschappen	Kosten: Indicatief € 167.000 Dekking: wordt nog gezocht binnen de Provincie Utrecht.	Fysieke Routepunten in Landinrichtingsprojecten rond Utrecht. Besluit over invoering knooppuntensysteem.
Tracé lengterichting Utrechtse Heuvelrug	Voor het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug is al een tracéstudie voor een fietsverbinding in de lengterichting uitgevoerd. Voor een noord – oost fietsverbindingen over het hart van de Heuvelrug wordt dit nog uitgevoerd. Als beide tracés uitvoerbaar zijn wordt de uitvoering ter hand genomen.	Agenda 2010 Hart van de Heuvelrug op de fiets en wandelen.	Kosten: P.M. Dekking, voorstel volgt, mogelijk uit Agenda 2010 Hart van de Heuvelrug en wandelen.	Tracéstudie noord-zuidverbinding Utrechtse Heuvelrug die op afzienbare termijn kan worden gerealiseerd.
Coördinatiepunt routestructuren	Voor het beheer en onderhoud van de verschillende routestructuren wordt een coördinatiepunt ingericht. Met als taak het (digitaal) bijhouden van data over de routes in Utrecht en het fungeren van meldpunt voor dagelijks beheer	Recreatieschap, agenda 2010 UTR.	Kosten: indicatief € 300.000 Dekking: voorstel volgt mogelijk te zoeken bij Agenda 2010 wandelen en fietsen	Onderhoudsniveau van routenetwerken op peil. Klachten binnen één werkdag bij beheerder in behandeling.
Watersport	Voltooiing restauratieplan Vecht met nieuwe aanlegplaatsen en wachtplaatsen en een kanoroute. Waar mogelijk oplossing bieden knelpunten BRTN. Realisatie enkele strategische vaarverbindingen in met name westelijk veenweidegebied.	Gemeenten, Stichting recreatietoervaart Nederland	Acties Vecht gedekt uit begroting 2004. Voor kosten verbetering vaarverbindingen wordt nog dekking gezocht.	Kanoverbinding met voorziening van Utrecht tot Muiden. Nieuwe aanlegvoorzieningen voor motorvaartuigen in de Vecht. Opheffing knelpunten in Vecht en Plassengebied.

Thema 6	‘Gastvrij onthaal op het platteland’: bevorderen van het plattelandstoerisme			
Hoe is de situatie nu?	Utrecht heeft een opvallend groot areaal aan agrarisch platteland zoals het open landschap van het Utrechtse veenweidegebied en de Eempolder en de halfopen landschappen van de Gelderse Vallei. De toeristisch-recreatieve potenties van dit platteland kunnen nog sterk worden verbeterd. Ondernemers zien steeds meer de kansen van de toeristisch-recreatieve markt als verbreding van hun bedrijfsvoering. Lokaal ontstaan daardoor tal van nieuwe accommodaties en samenwerkingsvormen tussen ondernemers. Vaak ontbreekt het wel aan kennis en middelen om deze tak van ondernemen professioneel uit te bouwen. Ook de wet en regelgeving werkt vaak belemmerend bij plattelandstoeristische initiatieven. De provincie stimuleert met een pilot het plattelandstoerisme in enkele gebiedsdelen. Dit project loopt af in 2005 en zal dan worden geëvalueerd. Bij succes zal het worden voortgezet			
Wat willen we bereiken?	Met het loket plattelandstoerisme willen het toeristisch ondernemen op het platteland bevorderen en professionaliseren door ondernemers te stimuleren met kennis, begeleiding cursussen en het wegwerken van belemmerende wet en regelgeving. Het actieplan beoogt te bereiken dat 25 nieuwe plattelandstoeristische ondernemers kunnen starten, 6 Nieuwe arrangementen worden opgezet, 5 Gezamenlijke marketingacties worden ondernomen en een notitie verschijnt met knelpunten regelgeving met oplossingsrichtingen.			
Hoe gaan we dit bereiken?	Beschrijving	Samenwerking	Kosten en dekking Provincie Utrecht	Resultaat
Afronding en evaluatie pilot plattelandstoerisme	De pilot die in 2003 is gestart en tot doel had in verschillende gebiedsdelen een aanspreekpunt voor plattelandsondernemers in te stellen wordt afgerond in 2005 en geëvalueerd. De uitkomsten worden gebruikt voor het vervolg.	Lami, VVV's.	Kosten zijn ten laste gekomen van de begroting 2003 en 2004.	Startersgids, cursussen voor ondernemers, diverse marketingacties. Evaluatie als input voor vervolg.
Kenniscentrum Plattelandstoerisme	Regionaal kenniscentrum voor plattelandsondernemers dat fungeert als vraagbaak, aanjager van initiatieven en schakel naar provincie	Uitvoeringsorganisaties, landbouwsector en dienst REG	Kosten: indicatief € 260.000 Dekking, voorstel volgt, dekken uit provinciale middelen en POP-subsidie.	Loket voor startende plattelandsondernemers, handleidingen voor ondernemers en gemeenten, 20 nieuwe ondernemingsplannen, kwaliteitsverbetering en professionalisering van de sector, ketenvorming.

Thema 7	‘Slagvaardige prestaties’: versterken van het instrumentarium			
Hoe is de situatie nu?	De provincie is vaak nog onvoldoende zichtbaar bij de versterking van toerisme en recreatie. De uitvoeringsorganisaties hebben lange tijd grote autonomie gehad bij de uitvoering van taken waarbij soms de te leveren resultaten onvoldoende duidelijk zijn. Met de fusie van het UTR en het efficiencyonderzoek naar de schappen is een eerste stap gemaakt de aansturing en professionaliteit van deze organisaties te verbeteren. De provincie heeft ook een stimuleringsregeling voor toeristische initiatieven, maar deze is niet altijd bekend, en de criteria zijn nog onvoldoende helder. Ook toeristisch-recreatieve data zijn verspreid over organisaties en matig ontsloten. Ook van het provinciaal apparaat wordt meer een uitvoeringsgerichte en integrale inzet verwacht.			
Wat willen we bereiken?	We willen een efficiënte en effectieve inzet van organisatie en middelen om de doelstellingen van het beleid te bereiken. Daarbij willen we een vergrote slagkracht organisaties die het beleid uitvoeren, een zichtbaarder effect provinciaal beleid en betere verwerving externe financiering. Binnen de provincie gaan we recreatie inbrengen in het gebiedsgericht werken. De uitvoeringsorganisaties UTR en recreatieschappen worden afgerekend op meetbare prestaties en dienen hun eigen inkomen te verhogen.			
Hoe willen we dit bereiken?	Beschrijving	Samenwerking	Kosten en dekking Provincie Utrecht	Resultaat
Vergroting effectiviteit recreatieschappen	Implementatie van het efficiencyonderzoek door Boer en Croon onder recreatieschappen. Effectievere invulling organisatie, meer marktgerichte manier van werken en snellere besluitvorming. Schappen worden aangezet tot verhoging eigen inkomsten onder meer door nauwere publiekprivate samenwerking	Deelnemers in gemeenschappelijke regelingen	Geen kosten voor provincie. (zie voorstel onder thema 4 onderhoud en beheer voorzieningen)	50% Groei eigen inkomsten. Invoering budgetfinanciering alle schappen.
Gezamenlijke promotie Provincie	Afronding fusie. Verdere integratie toeristische promotieorganisaties binnen de Provincie Utrecht. Output gerichte sturing UTR. Betere samenwerking NBTC internationale promotie. Bundeling van kennis en beheer toeristische data in intergaal kennisloket. Beheer van Website door UTR	UTR, streek-VVV's	Kosten €1.605.000 Dekking: uit fusiebudget UTR en bestaande exploitatiesubsidie UTR.	Afronding fusie. Schaalvergroting promotieorganisaties. Instelling van kenniscentrum toerisme en recreatie
Herziening VTO	Scherpere afbakening subsidievoorwaarden VTO. Herziening	Sector DER	Uren binnen	Nieuwe verordening.

	verordening. Doelgerichtere acquisitie van projecten. Sterkere koppeling met economisch beleid.		werkbudget sector DER.	Toewijzing meer conform doelstellingen toeristisch beleid
Bundeling kennis	Participatie in CVO en CVTO van NBTC. Bundeling van onderzoeksgegevens Utrechtse vraag- en aanbodgegevens. Ligt nu nog verspreid, inclusief implementatie datasysteem en beheerplan	UTR en recreatieschappen.	Kosten: € 60.800 Dekkin: budget onderzoek DER .Uitbreiding budget is gewenst. Voorstel volgt nog.	Centrale ontsluiting toeristisch recreatieve data.

Deel B: Onderbouwing

Inleiding

Aanleiding

Toerisme en recreatie zijn belangrijk voor de leefbaarheid, aantrekkelijkheid en werkgelegenheid in de provincie Utrecht. Vandaar dat de provincie een actieve rol speelt bij de ontwikkeling en instandhouding van toeristisch-recreatieve voorzieningen en –promotie. De provinciale nota recreatie en toerisme uit 1994 was afgelopen 10 jaar de basis voor dit beleid. Op basis hiervan heeft de provincie steun gegeven aan het beheer en onderhoud van recreatievoorzieningen door de recreatieschappen, de toeristische promotie door het Utrechts Bureau voor Toerisme (UBT) en de ontwikkeling van nieuwe recreatieve en toeristische voorzieningen door gemeenten, recreatieschappen en particuliere partijen. De laatste jaren bleek de provinciale nota echter niet meer actueel en ontbrak het kader voor het toeristisch-recreatief beleid. Maatschappelijke ontwikkelingen vragen om actualisering van het beleid. Doelgroepen die gebruik maken van vrijetijdsvoorzieningen zijn veranderd en stellen andere eisen dan twintig jaar geleden. Veiligheid, handhaving en maatschappelijke participatie van minderheden en efficiënte inzet van gemeenschapsgelden zijn actuele thema's. En de rolverdeling tussen overheid en de maatschappij verandert: de overheid moet prestaties laten zien en wil meer dan vroeger particulieren laten bijdragen in die prestaties.

Doel en reikwijdte van het actieplan

De provincie Utrecht wil met een nieuw actieplan toerisme en recreatie een actualisatie van het beleid voor de komende 4 jaar bewerkstelligen. Vraag, aanbod en beleid hebben een duidelijke ontwikkeling doorgemaakt die deze actualisatie noodzakelijk maakt.

Accentverschuivingen zijn daarbij onvermijdelijk: meer gericht op uitvoering, resultaat en naast recreatieve thema's in het landelijk gebied ook een duidelijk accent op economische stimulering door toeristische activiteiten. Het actieplan heeft een looptijd van 4 jaar en zal tussendoor en aan het eind hiervan worden geëvalueerd en bijgesteld.

Begripsafbakening

Het actieplan richt zich op toeristische en recreatieve activiteiten binnen de provinciegrenzen met een bovenlokaal karakter. Bij recreatie staat ontspanning, meestal in de directe woonomgeving centraal. Bij toerisme staan juist verplaatsing en het opdoen van nieuwe ervaringen centraal. Een aparte categorie hierin zijn de zakelijk toeristen (bezoekers van congressen, beurzen, symposia, bedrijfsbezoeken en dergelijke) waarbij het niet om vrijetijdsactiviteiten gaat maar wel sprake is van een vorm van toerisme. Het actieplan gaat niet in op uitgaand toerisme, vrijetijdsactiviteiten binnenshuis, hobby's en georganiseerde sportbeoefening.

Beleidsmatig kader

Hoewel het actieplan sectoraal is opgezet heeft het veel raakvlakken met andere beleidsterreinen van de provincie waaronder economisch beleid, sociaal cultureel, en versterking landelijk gebied. Ook worden kaders gesteld vanuit het beleid voor milieu, mobiliteit en ruimtelijke ordening.

Toeristisch-recreatief aanbod in de provincie Utrecht

De provincie Utrecht kent een bijzonder veelzijdig toeristisch-recreatief aanbod. Dit aanbod kan worden geclusterd in de segmenten “ontmoeten, beleven en vermaak” en “gezond en actief buiten”

Ontmoeten, beleven en vermaak

Een ware Utrecht beleving is te vinden in de grote steden Utrecht en Amersfoort, de bezienswaardigheden en cultuurhistorie. Dit zijn de plaatsen waar gelijktijdig grote groepen bezoekers komen om te zien en gezien te worden. De steden Utrecht en Amersfoort hebben een aantrekkelijke historische binnenstad met veel winkels, musea, uitgaansvoorzieningen, monumenten en leisurevoorzieningen. Utrecht is ook een belangrijke bestemming voor zakelijk toeristen dankzij de centrale ligging, en het aanbod aan hotels en congresaccommodaties. De dierenparken Ouwehand's en Amersfoort trekken jaarlijks ruim 600.000 bezoekers. Daarnaast telt de provincie enkele landelijk bekende musea. Voor de vertierzoekers zijn er verschillende dagrecreatieterreinen. Utrecht heeft verder een groot en divers aanbod aan cultuurhistorische objecten en structuren dankzij een lange en rijke historie. Vooral kastelen, bijzondere stads- en dorpsgezichten boerderijen en vestigingssteden en de verdedigingslijnes komen prominent en door de gehele provincie verspreid voor.

Gezond en actief buiten

Voor wie Utrecht op een rustigere maar wel actieve manier wil beleven biedt de provincie een grote variëteit aan voorzieningen. De Utrechtse Heuvelrug is het grootste aaneengesloten bos en heidegebied in de randstad met een hoge belevingswaarde. Onlangs is het Nationaal Park de Utrechtse Heuvelrug opgericht. Daarnaast heeft Utrecht nog een opvallend groot areaal aan agrarisch platteland zoals het open landschap van het Utrechtse veenweidegebied en de Eempolder en de halfopen landschappen van de Gelderse Vallei. Het Utrechts waterareaal bestaat uit de vaarwegen, de Vinkeveense (en voor een deel Loosdrechtse) Plassen, het Eemmeer, Nijkerkernauw, de Maarseveense Plassen en Strijkviertel. Het Utrechtse Plassengebied is één van de negen watersportgebieden in Nederland van (inter)nationale betekenis. Een uitgebreid netwerk aan routestructuren, aanlegvoorzieningen, verblijfsaccommodaties en opengestelde boerderijen ontsluiten dit aanbod voor de bezoekers.

Sterke en zwakke kanten van het aanbod

De Provincie Utrecht biedt voor toeristen en recreanten “voor elk wat wils het hele jaar door.” Het is een goed bereikbaar aanbod op korte afstand van de woongebieden en de ontsluitingswegen door de provincie. De naamsbekendheid van Utrecht is vooral dankzij de stad Utrecht groot, ook buiten Nederland. Een nadeel is dat de provincie zich met een dergelijk breed aanbod moeilijk kan profileren. Binnen dit aanbod komen relatief weinig landelijke toppers voor. De ontsluiting van natuurgebieden, cultuurhistorische voorzieningen en het platteland kan nog sterk worden verbeterd. In de routenetwerken ontbreken nog veel schakels en komen talrijke barrières voor onder andere door doorsnijding door infrastructuur. Vooral rondom de grote steden zal het steeds lastiger worden om aan de groeiende recreatievraag te kunnen voldoen doordat onvoldoende recreatief groen kan worden ontwikkeld.

Toeristisch-recreatieve vraag

Utrecht als vakantiebestemming

Binnen Nederland is de provincie Utrecht geen uitgesproken vakantiebestemming. In 2001 bezochten 829 duizend gasten de provincie Utrecht en brachten daar bijna 2 miljoen nachten door. Dat is 3% van de gasten en de overnachtingen in Nederland. Alleen Groningen en Flevoland kennen lagere overnachtingcijfers. Deze relatief lage aantallen hangen samen met een bescheiden aantal slaapplekken in Utrecht (ook 3% van het Nederlands aanbod). Wel heeft vooral de stad Utrecht relatief veel buitenlandse gasten in hotels, waarschijnlijk door het grote aandeel zakelijk toeristen. In tegenstelling tot landelijke trends is het aantal overnachtingen in de provincie Utrecht de laatste jaren afgenomen. Door een hogere vakantieparticipatie zijn landelijk vooral korte binnenlandse vakanties buiten het hoogseizoen gegroeid, maar Utrecht heeft hier nog niet van kunnen profiteren.

Vraag naar dagtochten

Het dagtoerisme (zonder overnachtingen) in de provincie Utrecht spoort wel met landelijke trends. In de provincie vonden in 2001 ruim 70 miljoen dagtochten door Nederlanders plaats, 7% van alle dagtochten in Nederland. Het aantal dagtochten groeide in 5 jaar met 6%, gelijk aan de landelijke trend. De belangrijkste dagactiviteiten zijn sportieve recreatie (wandelen, fietsen e.d.) recreatief winkelen en uitgaan. Utrecht als studentenstad en winkelstad vervult hierin een belangrijke rol. Het aantal daguitstapjes groeit nog wel licht maar heeft een duidelijke verzadiging bereikt. Wel vindt een verschuiving in activiteiten plaats. Wandelen, fietsen, buitensporten en bezoek aan horeca nemen duidelijk toe. Juist deze activiteiten zijn goed in de provincie te beoefenen.

Economische betekenis van toerisme en recreatie

Toerisme en recreatie worden wereldwijd als een sterke en sterk groeiende sector gezien. Dit geldt ook voor Utrecht. Het aantal banen in de provincie in de toeristisch-recreatieve sector wordt geschat op 28.000, 4,6% van de totale provinciale werkgelegenheid. De totale toeristisch-recreatieve bestedingen worden in Utrecht globaal geschat op 1,5 miljard Euro. Vergeleken met het aandeel van Utrecht in het Binnenlands Bruto Product en de totale werkgelegenheid is de betekenis van toerisme en recreatie hier bescheiden. Wel groeit de economische spin-off binnen Utrecht sterker dan in de rest van het land.

Kansen en bedreigingen vanuit de vraag

De toename aan vrijetijdsactiviteiten door Nederlanders biedt nog steeds kansen, ook voor Utrecht. Zowel het aantal korte binnenlandse vakanties als dagtochten nemen toe en ook de bestedingen per activiteit stijgen. Vooral voor de groter wordende groep senioren en alleenstaanden, hoger opgeleid en met een goed inkomen, biedt Utrecht uitstekende mogelijkheden dicht bij huis. Vooral de combinatie van groen en cultuurhistorie is voor deze doelgroep interessant. Een goede ontsluiting van cultuurhistorie kan inspelen op de grotere vraag naar 'beleving'. Een andere belangrijke doelgroep zijn jongeren die in de binnensteden uitstekende mogelijkheden kunnen vinden. Een bedreiging is dat de provincie steeds meer marktaandeel verliest aan verdere bestemmingen. Zonder een specifiek aanbod met een hoge belevingswaarde een uniek karakter en een hoge kwaliteit zal vooral het economisch interessante verblijf met minimaal een overnachting achterblijven.

Visie op het toeristisch-recreatief beleid

Minder regelgeving, meer resultaat

Dit geldt ook voor recreatie en toerisme. Rode draad in het beleid is minder regelgeving, decentralisatie en meer integratie van ruimtelijke opgaven. De 'nee tenzij' benadering voor nieuwe ontwikkeling maakt meer plaats voor een 'ja mits' benadering. Recreatie en toerisme moeten meer worden gezien als een integraal instrument om de economie te versterken en het platteland te ontwikkelen en vitaal te houden. Het Rijk streeft naar minder regelgeving door afschaffing van 'overbodige' wetten (zoals de Wet op de Openluchtrecreatie WOR) een andere rol van de ruimtelijke ordening (wijziging WRO en de nieuwe nota Ruimte) en decentralisatie van taken (van Rijk naar lagere overheden). Ook de provincie wil meer integraal en resultaatgericht werken. Het integraal gebiedsgericht werken krijgt vorm in het sturingsmodel landelijk gebied waarbij projecten worden opgenomen in de provinciale uitvoeringsprogramma's en gebiedsplannen. In ruimtelijke plannen (streekplan en reconstructieplan) wordt de ja-mits benadering voor ruimtelijke ontwikkelingen op regionaal niveau vertaald.

Deze nieuwe manier van werken heeft gevolgen voor het werkveld recreatie en toerisme. De doelstellingen worden meer integraal in plaats van sectoraal ingestoken via projecten zoals 'Hart van de Heuvelrug', 'De Schammer', 'Wandelen in Utrecht', 'Op de Fiets', 'de Venen', 'Stichtse Lustwarande' en 'Nieuwe Hollandse Waterlinie'. Ook krijgen recreatieve projecten een plaats in de gebiedsprogramma's van de provincie. Hiermee worden de recreatieve voorzieningen beter afgestemd op andere functies en ontstaan weer nieuwe financieringsbronnen. Ook binnen het streekplan en de uitwerking hiervan in de handleiding bestemmingsplan buitengebied wordt deze afstemming gemaakt en gezocht naar nieuwe ontwikkelingsmogelijkheden voor recreatie en toerisme.

Het resultaatgericht werken heeft ook consequenties voor de manier waarop subsidiebudgetten voor recreatie en toerisme worden aangewend. Uitvoeringsorganisaties die de provincie financieel ondersteunt (Utrecht Toerisme en Recreatie (UTR) en de recreatieschappen) hebben de laatste jaren een schaalvergroting en professionalisering doorgemaakt waardoor efficiënter kan worden gewerkt. Met hen worden momenteel concrete afspraken over budgetten en output gemaakt. Verder wordt bezien of het VTO-fonds effectiever kan worden ingezet door heldere criteria te formuleren en meer te koppelen aan economische stimulering en gebiedsgerichte budgetten.

Inzet van organisatie en middelen

Om de acties uit het actieplan uit te voeren beschikt de provincie over verschillende personele en financiële middelen.

De provinciale organisatie

Sector Economie, recreatie en toerisme

Het beleidsterrein recreatie en toerisme is sinds 1 februari 2004 ondergebracht bij de sector Economie, recreatie en toerisme van de dienst Maatschappij, Economie en Cultuur. Momenteel zijn binnen deze sector zeven personen voor dit beleidsterrein werkzaam. Deze houden zich bezig met: beleidsontwikkeling, uitvoeren van eigen toeristisch-recreatieve projecten en een inbreng in projecten van derden. Ook zorgt deze sector voor de inbreng van recreatie en toerisme in strategische plannen zoals het streekplan en het reconstructieplan, Belangenbehartiging van het werkveld bijvoorbeeld bij de rijksoverheid via de werkgroep recreatie van het IPO. Tot slot verstrekt de provincie subsidies en stuurt zij mede uitvoeringsorganisaties aan zoals de recreatieschappen en UTR. De sector Economie, recreatie en toerisme wil hiermee een centraal aanspreekpunt zijn voor toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in de provincie.

Projectmatig werken met Agenda 2010

Onder de naam Agenda 2010 wil de provincie 10 concrete projecten realiseren. Aan deze projecten zijn concrete uitvoeringsbudgetten gekoppeld. Het projectmanagement kent een eigen structuur van Projectleiders, -directeuren en gedeputeerden dwars door de provinciale organisatie heen waardoor een integrale en resultaatgerichte werkwijze wordt beoogd. Ook met externe partijen zoals gemeenten, waterschappen en instellingen wordt nauw samengewerkt. Het beleidsveld recreatie en toerisme zit in diverse projecten vervlochten het gaat dan om de projecten: op de fiets, Wandelen in Utrecht, Hart van de Heuvelrug, De Schammer, Nieuwe Hollandse Waterlinie, Stichtse Lustwarande, Vrede van Utrecht en Veenweidegebied. Deze projecten zijn eindig waarna de sectoren het weer overnemen of de werkzaamheden worden beëindigd.

Gebiedsgericht werken met het sturingsmodel landelijk gebied

De Provincie Utrecht wil in 2004 het gebiedsgericht werken invoeren. Gebiedsteams zijn verantwoordelijk voor het opstellen en uitvoeren van gebiedsgerichte provinciale uitvoeringsprogramma's (PUP's). Met het rijk worden contracten afgesloten voor de uitvoering en financiering van deze programma's. Deze nieuwe manier van werken biedt nieuwe kansen om recreatie te integreren bij programma's en projecten in het landelijk gebied en om gemakkelijker financieringsstromen te vinden buiten de provincie.

Subsidies en aansturing van uitvoeringsorganisaties

Recreatieschappen

De recreatieschappen zijn verantwoordelijk voor de realisatie en het beheer van laagdrempelige recreatieve voorzieningen in het landelijk gebied. De provincie ondersteunt de schappen financieel en participeert in twee schappen in de gemeenschappelijke regeling. Door een steeds groter aantal te beheren voorzieningen stijgen de lasten van de schappen harder dan de bijdragen. Bovendien participeren niet alle gemeenten in de schappen. Om deze problemen duurzaam het hoofd te bieden heeft de provincie een onderzoek laten uitvoeren naar het

functioneren van de Utrechtse recreatieschappen. Vanaf 2005 zullen de maatregelen verder worden geïmplementeerd. Vooruitlopend hierop wordt budgetfinanciering Recreatieschap Stichtse Groenlanden ingevoerd. De omvang van het budget van het recreatieschap wordt aan het begin van een vierjarige periode vastgesteld, inclusief de jaarlijkse stijging van het budget. Na afloop van deze periode rekent het recreatieschap af met de deelnemers. Tussentijdse aanpassing is in principe niet toegestaan.

Utrecht Toerisme en Recreatie UTR

Door de fusie van verschillende promotieorganisaties en een andere vorm van aansturing en financiering wordt verwacht dat de nieuwe promotieorganisatie UTR efficiënter zal gaan werken. Tegelijk is een verbeterde manier van subsidiering van deze organisatie ingevoerd waarmee meer op de resultaten wordt gestuurd. Samen met UTR zal bekeken worden met welke hoofdthema's het beeld van de provincie Utrecht kan worden versterkt. De komende jaren zal nadrukkelijker prioriteiten worden aangegeven in de doelgroepen en thema's waarin wij van het UTR verwachten dat zij de provincie onder de aandacht brengen. Hiermee wordt de komende jaren meer ervaring opgedaan. Ook wordt onderzocht hoe de versnippering van de toeristische promotie kan worden tegengegaan door meer samenwerking en integratie van de verschillende promotieorganisaties.

Voorziening Toeristische Ontwikkeling (VTO)

Voor het aanjagen van nieuwe toeristisch-recreatieve initiatieven heeft de provincie Utrecht een subsidieregeling Voorziening, Toeristische Ontwikkeling (VTO). Om beter te kunnen sturen en heldere criteria te formuleren voor projecten om voor subsidie in aanmerking te komen zal een nieuwe subsidieverordening worden opgesteld. De omvang van het fonds is relatief bescheiden maar kan een strategische waarde hebben bij het op gang helpen van projecten. Om deze strategische betekenis te versterken zal gezocht worden naar mogelijkheden dit fonds te koppelen aan andere investeringsbudgetten zoals het Investeringsbudget Landelijk Gebied.

Onderzoek en informatievoorziening

De provincie het UTR en de recreatieschappen hebben grote behoefte aan toeristisch/recreatieve kerncijfers om gericht beleid te kunnen voeren. Deze organisaties voeren ieder voor zich onderzoek en beheren databanken waardoor deze informatie verspreid en ontoegankelijk is. Een gezamenlijk kenniscentrum kan deze informatie koppelen en beter ontsluiten. Verder wordt geïnventariseerd welke informatie ontbreekt waarop aanvullend onderzoek nodig is.

De eigen bevolking moet nadrukkelijker geïnformeerd worden over de recreatiemogelijkheden dicht bij huis. De recreatieschappen en UTR worden aangespoord actief informatie hierover te ontwikkelen en te verspreiden via bestaande distributiekanaalen en nieuwe media. Opbouw bestand met informatie en locaties van de recreatievoorzieningen. Ter ondersteuning van beleid en informatie andere taakvelden zijn goede recreatieve gegevens en kaartmateriaal van belang. Deze worden aangevuld en gaan onderdeel uitmaken van het geokey informatiesysteem.

Lijst van begrippen en afkortingen

Agenda 2010:	Projecten door de provincie geïnitieerd
BRTN:	Basis Recreatie Toervaartnet Nederland
CVO:	Continue Vakantie Onderzoek
CVTO:	Continue Vrijetijdsonderzoek
DER:	Sector Economie, Recreatie en Toerisme, onderdeel van de dienst Maatschappij, Economie en Cultuur van de Provincie Utrecht.
FDUR:	Facilitaire Dienst Utrechtse Recreatieschappen
GS:	College van Gedeputeerde Staten Provincie Utrecht
HISWA:	Brancheorganisatie watersportondernemers
ILG:	Investeringsbudget Landelijk Gebied
IPO:	Interprovinciaal Overleg
KvK:	Kamer van Koophandel
Lami:	Landbouw en Milieu, onderdeel van GLTO
MEC:	Dienst Maatschappij, Economie en Cultuur van de provincie Utrecht
NBTC:	Nederlands Bureau voor Toerisme en Congressen
NORT:	Nederlands Ontwikkelingsproject voor Recreatie en Toerisme Kwaliteitsverbeteringsproject voor toeristisch recreatief bedrijfsleven
PS:	Provinciale Staten Provincie Utrecht
POP:	Europese subsidieregeling
PUP:	Provinciaal Uitvoeringprogramma
RECRON:	Recreatieondernemers Nederland: brancheorganisatie van recreatieondernemers
Recreatieschap:	Samenwerking tussen gemeenten en provincie op basis van Wet Gemeenschappelijke regeling. Hebben als taak aanleg en beheer openbare recreatievoorzieningen. Voor de provincie Utrecht zijn 4 recreatieschappen van belang: Stichtse groenlanden, Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijn, Vinkeveense Plassen en Loosdrechtse plassen.
Reconstructie:	Reconstructie Gelderse Vallei/Utrecht Oost. Uitvoering van de reconstructiewet in het gebied van Gelderse Vallei en Utrecht Oost
REG:	Dienst Ruimte en Groen van de Provincie Utrecht
RPV+:	Restauratieplan Vecht +
UTR:	Utrecht Toerisme en Recreatie, promotieorganisatie sinds 1 januari ontstaan uit Utrechts Bureau voor Toerisme, Bezoekerscentrum Rondom en Streek VVV Utrecht-Amersfoort
UBT:	Utrechts Bureau voor Toerisme: provinciaal Bureau voor Toerisme, per 1 januari 2004 opgegaan in UTR
VTO:	Voorziening Toeristische ontwikkeling, subsidieregeling Provincie Utrecht
WOR:	Wet op de Openluchtrecreatie: wet van rijksoverheid voor met name verblijfsrecreatie. Wordt naar verwachting in 2005 ingetrokken.
WRO:	Wet op de Ruimtelijke Ordening